

til Bondestandens Haandhævelse i dens Ret-
 tighed. Pl. af 7 Juni 1806 pålægger
 Bøndergaardene i Almindelighed Fæstetvang.
 Læger man Anordn. af 8 Juni 1787 og
 seer, hvilke indgribende Bestemmelser den kræf-
 fer i forskjellig Retning med Hensyn til Forholdet
 mellem Jorddrotten og Fæsteren, vil man finde,
 at Staten her har gjort betydelige Indgreb
 i den almindelige Contractsfrihed, og at den,
 ivertimod den Frihed i saa Henseende, hvor-
 fra man ellers i andre Forhold er gaaet ud,
 opstiller forskjellige meget vigtige, indskrænkende
 Bestemmelser i denne Frihed og undergiver
 deres Overholdelse en offentlig Control, lige-
 som det ogsaa i samme Anordning er bestemt,
 at Overtrædelser fra Godseierenes Side
 af disse Bestemmelser skal være Gjenstand for
 offentlig Forfølgning. Alt dette viser, hvilken
 Myndighed Staten har gjort gjældende med Hen-
 syn til Fæstegodsset. Jeg skal forlade dette Punkt
 idet jeg antager, at Ingen vil bestride Rig-
 tigheden af, hvad jeg her har sagt, og gjøre
 opmærksom paa, at efterhaanden som Forhol-
 dene i den nyere Tid have udviklet sig, maa
 det erkjendes, at den Betryggelse, der var op-
 stillet i tidligere Lovbestemmelser med Hensyn
 til Fæstevæsenet, ingenlunde længere slaaer til.
 Allerede den Omstændighed, at man udgav en
 Lov om Fæstevæsenets Reform, nemlig Lo-
 ven af 19de Februar 1861, som fastsætter
 nye Indskrænkninger med Hensyn til dette
 Forhold, viser jo, at det fra Lovgivningsmag-
 tens Side allerede i 1861 var erkjendt, at
 der maatte gjøres noget Yderligere for nogen-
 lunde at fiksere Fæsterne i den nyere Tid og
 under de nyere Forhold. Naar det nu
 maatte erkjendes, at det endnu var langtfra,
 at Forholdet mellem Godseiere og Fæstere var
 tilfredsstillende betrygget efter de nuværende For-
 hold og i Overensstemmelse med Lovgiv-
 ningens Bestemmelser, saa var der altsaa to
 Veie at gaae, enten paa den ene at vedtage
 yderligere Indskrænkninger, yderligere Skærpsel-
 ser med Hensyn til Fæstelovgivningen, eller ogsaa
 at faae det hele Forhold til at forsvinde, og jeg
 tvivler ikke om, at det ifølge Alles Driste,
 Mening og Villie er den sidste Veie, man bør
 betænde. Dette har i mange Aar været erkjendt af
 Mange, men jeg troer, at den Erkjendelse mere og

mere har vundet Indgang, at nu er den eneste
 Maade til at komme ud over alle disse Van-
 fligheder den, ved Lov at søge at faae dette
 Forhold ud af Verden. Naar man da nu
 skal tænke paa ved Lov at faae fastsat saa-
 danne Bestemmelser, at Fæstevæsenet — det
 er det lovbestemte Fæstevæsen — efterhaanden
 kan forsvinde, saa har jo den Veie, man her
 i Rigsdagen hidtil har forsøgt at gaae, været
 den, at give Fæsterne Ret til at blive Giere
 af Fæstestederne efter Taxationer, udførte af
 Taxationscommissioner, hvis Sammensætning
 man har søgt at lempe efter de forskjellige
 Meninger og foreslaaet snart paa een, snart
 paa en anden Maade. Men ad denne Veie
 har det, naaget alle de Bestræbelser, der ere
 gjorte derfor, hidtil ikke været muligt at
 komme til Maalet. Hverken Landstinget eller
 Regjeringen har været at formaae til at gaae
 ind paa de Love, som i saa Henseende til
 forskjellige Tider have været vedtagne af Folke-
 tinget. Saavidt jeg har kunnet skjønne, har
 man, uanset de principielle Modstandere af
 Afløsningen af Fæstevæsenet, især anført to
 Grunde herimod. Man har for det Første
 indvendt, at Taxationer af Eiendomme ikke
 afgave nogen sikker Maalestof for deres Værdi,
 hvorledes man end vilde sammensætte de ved-
 kommende Taxationscommissioner. Dernæst
 har man indvendt, at den foreslaaede Ordning
 var et Indgreb i de bestaaende Forhold; man
 har sagt, at naar Fæsteren engang havde ind-
 ladt sig i et Contractforhold med Jorddrotten,
 gjordes der herved et Indgreb i en saadan
 Contract, og at man da vilde give Fæsteren
 en yderligere Ret, som det ved Fæstebrevet
 aldeles ikke havde været tilsigtet at give ham.
 Det traf sig i en tidligere Session for 13
 —14 Aar siden, at der i et Udvalg, som
 var nedsat over et saadant Lovforslag om Fæste-
 godssets Overgang til Selveiendom, fremkom
 fra en Side, som ellers stadigt og endnu til
 dette Døielik har været en Modstander af en
 Fæsteafsløsningslov, Forslag om, at gaae ind
 paa en Lov i denne Retning, naar man kunde
 enes om at bygge der paa et andet Grund-
 lag. Der fremkom i det daværende Udvalg
 Enighed herom; men da det viste sig, at
 Loven ikke strax vilde kunne føres igjen-